

ואהבת עולם אהבתיך

סימי פיטרס Source Sheet by

ירמיהו ל"א: א'-ה'

(א) כֹּה אָמַר יְהוָה מֵצֵא חֵן בְּמַדְבָּר עִם שְׂרִידֵי חָרֵב הַלֹּךְ לְהַרְגִיעוֹ יִשְׂרָאֵל: (ב)
 מֵרְחוֹק יִהְיֶה נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבְּתִיךָ עַל־כֵּן מִשְׁכַּתִּיךָ חֹסֵד: (ג) עוֹד
 אֲבַנֶּךָ וְנִבְנִית בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל עוֹד תַּעֲדִי תַפִּיךָ וַיֵּצֵאת בְּמַתּוּל מִשְׁחָקִים: (ד) עוֹד
 תִּטְעֵי כְרָמִים בְּהָרֵי שְׁמֶרֶן נָטְעוּ נְטָעִים וְחָלְלוּ: (ה) כִּי יִשְׁׁיִיֹם קָרְאוּ נְצָרִים בְּהָר
 אֶפְרָיִם קוֹמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: {פ}

רד"ק על ירמיי ל"א:א'

כה אמר ה' מצא חן במדבר. ענין זה דבק לענין הגאולה שאמר למעלה אמר זה
 העם כבר מצא חן בעיני פעם אחרת כשהוצאתיו מגלות מצרים כי מצא חן
 בעיני והיו עם שרידי חרב שהיו המצריים מתנכלים עליהם להמיתם ולכלותם
 ואני הוצאתים מתוכם ומצאו חן בעיני במדבר שהולכתים במדבר ארבעים שנה
 וכלכלתים במן בלא יגיעה ובלא עמל:
 הלוך להרגיעו. ...הלוך ענינו כמו הלך כלומר האל הלך לפניהם במדבר
 להמציא לו מרגוע כמו שאמר לתור להם מנוחה...

רד"ק על ירמיי ל"א:ב'

מרחוק ה' נראה לי. הפסוק חלוק במענה ותשובה אומרת כנסת ישראל בגלות
 למה שאמר האל מצא חן במדבר אמרה היא אמת הוא זה כי מזמן רחוק ה'
 נראה לי אך עתה הסתיר פניו ממני בגלות ענה אותם האל ואהבת עולם
 אהבתיך לא היתה אהבתי אליך לפי שעה אלא להיות האהבה לעולם: על כן
 משכתיך חסד. ר"ל על כן משכתי לך חסדי ונראתי לך בכבודי על הר סיני
 להיות אהבתי לך לעולם לא לזמן ואף על פי שעזבתך בגלות זה כמה שנים
 עוד אבנך ונבנית וגו':

רד"ק על ירמיי ל"א:ג'

עוד אבנך. כי העדה הפזורה כמו הבנין ההרוס שיתפזרו אבניו ועציו וכשיבנה

יתקבצו: בתולת ישראל. כי עוד תהיה כבתולה שלא נבעלה ולא יבעלוך אדונים
זולתי: עוד תעדי תפיך. כלומר מרוב הטובה תצאי ותשמחי בתפים ובמחולות
והתפים יהיו כעדי לך:

רד"ק על ירמ' ל"א:ד'

עוד תטעי כרמים בהרי שמרון נטעו נטעים וחללו. דרך העולם לנטוע הכרמים
בהרים כי יהיה מהם היין משובח ובהיותם פוחדים בארצם מאויביהם היו יראים
לצאת לכרמים כל שכן לטעת...ועתה הבטיחם שיהיה להם שלוח גדולה ויטעו
כרמים להם ויחללו בשנה הרביעית כמשפט פדיון פירות הכרמים ועושים אותן
חולין ויהיו מותרין לזר לאכלן אחר החלול וזכר החלול לפי שהיא בשמחה
ובשירים...ובזמן הפחד לא יעשה אדם הלולים ומה שזכר שמרון לפי שהיו שם
בפחד האויב ימים רבים במצור ובמצוק:

ירמיהו ל"א:ו'- י"ג

(ו) כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה רְנֹן לַיַּעֲקֹב שְׂמֵחָה וְצִהְלֹן בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְּׂמִיעוּ הַלְלוּ
וְאָמְרוּ הוֹשֵׁעַ יְהוָה אֶת־עַמָּךְ אֶת שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל: (ז) הִנְנִי מְבִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ
צָפוֹן וְקִבְּצֹתִים מִיַּרְכְּתֵי־אֶרֶץ בְּסֶם עוֹר וּפְסֹחַ הָרֶה וְיִלְדֹת יַחֲדוּ קָהֵל גְּדוֹל יָשׁוּבוּ
הֵנָּה: (ח) בְּבָכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אֹבִילִם אֹלִיכֶם אֶל־נַחְלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא
יִכְשְׁלוּ בָּהּ כִּי־הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאֵב וְאֶפְרַיִם בְּכָרִי הוּא: {פ}
(ט) שְׂמְעוּ דְבַר־יְהוָה גּוֹיִם וְהִגִּידוּ בְּאֵיִם מִמְּרַחֵק וְאָמְרוּ מִזְרָה יִשְׂרָאֵל יִקְבְּצֵנוּ
וְשָׁמְרוּ כְרַעַה עֲדָרוֹ: (י) כִּי־פָדָה יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חֲזַק מִמֶּנּוּ: (יא) וּבָאוּ
וְרִנְנוּ בְּמָרוֹם־צִיּוֹן וְנִהְרָף אֶל־טוֹב יְהוָה עַל־דָּגֶן וְעַל־תִּירֹשׁ וְעַל־יְצִהָר וְעַל־בְּנֵי־צֶאֱן
וּבְקָר וְהִיֵּתָה נַפְשָׁם כְּגֶן רוֹה וְלֹא־יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה עוֹד: (יב) אֲזַ תִּשְׂמַח בְּתוֹלָהּ
בְּמַחֹל וּבַחֲרִים וּזְקֵנִים יַחֲדוּ וְהִפְכֹתִי אֲבָלָם לְשִׁשׁוֹן וְנַחֲמֹתִים וְשִׂמְחֹתִים מִיְּגוֹנָם:
(יג) וְרִיֵּיתִי נֶפֶשׁ הַכֹּהֲנִים דָּשֶׁן וְעַמִּי אֶת־טוֹבִי יִשְׁבְּעוּ נְאֻם־יְהוָה: {פ}

רש"י על ירמיהו ל"א:ח'

בבכי יבאו. על ידי תפלה ותשובה:

רד"ק על ירמ' ל"א:ח'

בבכי יבאו. יש בכי של שמחה כמו וישק יעקב לרחל וישא קולו ויברך ויברך על צואריו עוד והדומים להם כן הוא זה מרוב שמחה שיבאו לארצם יבכו כי כמה שנים גלו ממנה: ובתחנונים אובילים. ענין חמלה ורחמים כמו חלו נא פני אל ויחנונו...

ירמיהו ל"א:י"ד-ט"ז

(י"ד) כֹּה אָמַר יְהוָה קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תִמְרוּרִים רָחֵל מִבְּכָה עַל-בְּנֵיהָ מֵאֲנָה לְהַנָּחֵם עַל-בְּנֵיהָ כִּי אֵינָנוּ: {ס} (טו) כֹּה אָמַר יְהוָה מִנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינֶיךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שֹׁכֵר לִפְעֻלְתֶּךָ נְאֻם-יְהוָה וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב: (ט"ז) וְיִשְׁ-תִּקְוָה לְאַחֲרֵיתֶךָ נְאֻם-יְהוָה וְשָׁבוּ בְּנִים לְגְבוּלָם:

בראשית רבה ע"א:ב'

...אמר רבי יצחק רחל היתה עיקרו של בית כמה שנאמר ורחל עקרה, עקרה רחל. אמר רבי אבא בר כהנא רב מסבין של לאה היו, לפיכך עושים רחל עקרה, ורחל עקרה, רחל היתה עקרו של בית. תני רבי שמעון בן יוחאי, לפי שכל הדברים תלוין ברחל, לפיכך נקראו ישראל על שמה (ירמיה לא, טו): רחל מבכה על בניה. ולא סוף דבר לשמה, אלא לשם בנה (עמוס ה, טו): אולי יחנן ה' צבאות שארית יוסף. ולא סוף דבר לשם בנה, אלא לשם בן בנה, שנאמר (ירמיה לא, יט): הֲבֵן יִקִּיר לִי אֶפְרַיִם.

איכה רבה, פתיחתא כ"ד

... באותה שעה קפצה רחל אמנו לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה רבונו של עולם, גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתרה ועבד בשבילי לאבא שבע שנים, וכשהשלימו אותן שבע שנים והגיע זמן נשואי לבעלי, יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי, והקשה עלי הדבר עד מאד כי נודעה לי העצה, והודעתני לבעלי ומסרתני לו סימן שיכיר ביני ובין אחותי כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כן נחמתי בעצמי וסבלתי את תאוותי ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה, ולערב חלפו אחותי לבעלי בשבילי, ומסרתני לאחותי כל הסימנין שמסרתני לבעלי, כדי שיהא סבור שהיא רחל. ולא עוד אלא שנכנסתי תחת המטה שהיה שוכב עם אחותי והיה מדבר עמה והיא שותקת ואני משיבתו על

כָּל דָּבָר וְדָבָר, כְּדִי שְׁלֵא יִכִּיר לְקוֹל אָחוֹתִי וּגְמִלְתִּי חֶסֶד עִמָּה, וְלֹא קִנְאֹתִי בָּהּ וְלֹא הוֹצֵאתִיהָ לְחֶרֶף. וּמָה אֲנִי שָׂאֲנִי בְּשָׂר וָדָם עֶפֶר וְאֶפֶר לֹא קִנְאֹתִי לְצָרָה שְׁלִי וְלֹא הוֹצֵאתִיהָ לְבוֹשָׁה וּלְחֶרֶף, וְאַתָּה מֶלֶךְ חַי וְקַיִם, רַחֲמָן, מִפְּנֵי מָה קִנְאֹת לְעִבּוּדֵת כּוֹכָבִים שָׂאִין בָּהּ מִמֶּשׁ, וְהַגְלִיתָ בְּנֵי וְנִהְרְגוּ בְּחָרֵב וְעָשׂוּ אוֹיְבִים בָּם כְּרָצוֹנָם. מִיָּד נִתְגַּלְגְּלוּ רַחֲמָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר, בְּשִׁבִילָךְ רָחֵל אֲנִי מִחְזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְמִקְוָמוֹ, הֲדָא הוּא דְכָתִיב (ירמיה לא, טו): כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תִמְרוּרִים רָחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בְּנֵיהָ כִּי אֵינָנוּ. וְכָתִיב (ירמיה לא, טז): כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינַיִךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעֲלֹתֶיךָ וְגו', וְכָתִיב (ירמיה לא, יז): וַיֵּשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרֵיתֶךָ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בְּנֵים לְגִבּוֹלָם.

ירמיהו ל"א:י"ז – י"ט

(יז) שָׁמוֹעַ שְׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם מִתְנוּדָד יִסְרַתְנִי וְאֹסֹר כְּעַגֵּל לֹא לִמָּד הַשִּׁבְנִי וְאֲשׁוּבָה כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי: (יח) כִּי־אַחֲרַי שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הַיְדָעִי סִפְקֹתִי עַל־יָרֵךְ בְּשֵׁתִי וְגַם־נִכְלַמְתִּי כִּי נִשְׂאֹתִי חֶרֶפֶת נְעוּרַי: (י"ט) הִבֵּן יְקִיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֵלֵד שְׁעִשְׁעִים כִּי־מִדֵּי דְבָרֶיךָ בּוֹ זָכַר אֲזַכְרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן הָמוּ מֵעַי לֹא רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה: {ס}

ילקוט שמעוני על נ"ך שט"ו:ג'

(ג) כל מקום שנאמר לי קיים לעולם. ... **כי מדי דברי בו** כי בודאי דבורי בו, דבר אל בני ישראל, צו את בני ישראל, ר' יודן בשם ר' שמואל בר נחמני משל למלך שהיה לו אפיקריסין והיה מצוה את עבדו וא"ל נערה וקפלה תן דעתך עליה, א"ל עבדו אדוני המלך מכל אפיקריסין שיש לך אי אתה מצוני אלא על זה, א"ל מפני שדבקה בבשרי, כן אמר למשה לפני הקב"ה רבש"ע משבעים אומות אוותנטיאות שיש לך אי אתה מצוני אלא על ישראל, ואל בני ישראל תאמר, ואל בני ישראל תדבר, אמור אל בני ישראל, דבר אל בני ישראל, ואתה תצוה את בני ישראל, כי תשא את ראש בני ישראל, א"ל מפני שהם דבוקים בי שנאמר **כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי וכו'.**

ירמיהו י"ג:א'–י"א

(א) כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הַלְלוּךָ וְקִנְיֹת לְךָ אֲזוּר פְּשִׁתִּים וְשִׁמְתוּ עַל־מִתְנֶיךָ וּבִמְיָם לֹא תִבְאֶהוּ: (ב) וְאֶקְנֶה אֶת־הָאֲזוּר כַּדָּבָר יְהוָה וְאָשֵׁם עַל־מִתְנֶיךָ: {פ}

(ג) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי שְׁנִית לֵאמֹר: (ד) קַח אֶת־הָאֲזוּר אֲשֶׁר קָנִיתָ אֲשֶׁר
עַל־מִתְנִיךָ וְקוּם לְךָ פְּרֹתָה וּטְמַנְהוּ שָׁם בְּנִקְיָה הַסֵּלַע: (ה) וְאַלְךָ וְאַטְמַנְהוּ בַּפְּרָת
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אוֹתִי: (ו) וַיְהִי מִקֶּץ יָמַימ רַבִּים וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם לְךָ פְּרֹתָה
וְקַח מִשָּׁם אֶת־הָאֲזוּר אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְטְמוֹנו־שָׁם: (ז) וְאַלְךָ פְּרֹתָה וְאַחְפֹּר וְאַקַּח
אֶת־הָאֲזוּר מִן־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־טְמַנְתִּיו שָׁמָּה וְהִנֵּה נִשְׁחַת הָאֲזוּר לֹא יִצְלַח לְכָל: {פ}
(ח) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: (ט) כֹּה אָמַר יְהוָה כֹּכָה אֲשַׁחִּית אֶת־גְּאוֹן יְהוּדָה
וְאֶת־גְּאוֹן יְרוּשָׁלַם הַקָּרֵב: (י) הָעַם הַזֶּה הֲרַע הַמְּאֲנִים | לְשִׁמוֹעַ אֶת־דְּבָרֵי הַהֲלָכִים
בְּשִׁרְרוֹת לִבָּם וַיִּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרִים לְעַבְדָּם וְלִהְיוֹת חֲנוּת לָהֶם וַיְהִי כְּאֲזוּר
הַזֶּה אֲשֶׁר לֹא־יִצְלַח לְכָל: {ס} (יא) כִּי כַּאֲשֶׁר יִדְבֹק הָאֲזוּר אֶל־מִתְנֵי־אִישׁ
כֵּן הַדְּבִקְתִי אֹלְאִי אֶת־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־בֵּית יְהוּדָה נְאֻם־יְהוָה לִהְיוֹת
לִי לְעַם וְלִשְׁמ וְלִתְהִלָּה וְלִתְפָאֶרֶת וְלֹא שִׁמְעוּ:

ילקוט שמעוני על נ"ך שט"ו:ד'

(ד) **על כן המו מעי לו.** כשישראל מזכירים להקב"ה מעיהם הומים לו שנאמר
אזכרה אלהים ואהמיה, דודי שלח ידו מן החור ומעי המו עליו (שיר השירים
ה':ד') וכשהקב"ה מזכיר את ישראל מעיו הומים עליהם שנאמר כי מדי דברי בו
זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו:

ירמיהו ל"א:כ' - כ"א

(כ) הַצִּיבִי לְךָ צִיּוֹנִים שְׁמִי לְךָ תִּמְרוּרִים שְׁתִּי לִבְךָ לְמִסְלָה דְרָךְ (הַלְכָתִי) [הַלְכָתִי]
שׁוּבִי בְּתוֹלֵת יִשְׂרָאֵל שְׁבִי אֶל־עֲרֹךְ אֱלֹהֵי: (כ"א) עַד־מָתִי תִתְחַמְּקִין הַבַּת
הַשׁוֹבֶבָה כִּי־בָרָא יְהוָה חֲדָשָׁה בְּאַרְץ נִקְבָה תְּסוּבֵב גְּבֹר: {פ}

רש"י על ירמיהו ל"א:כ'

הציבי לך ציונים. סימנים בדרכי אבותיך הטובים: תמרורים. תמרים קטנים
נטועים לסימן בדרך ופשוטו של מקרא עשי סימנים לדעת הדרך שהלכת בה
מארץ ישראל לבבל שתחזירי באותו דרך כלומר כי ודאי תשובי משם: דרך
הלכת. הלכתי כתיב וכל מקום שהלכת הלכתי אני עמך ויונתן תרגם שימי לך
תמרורים התפלל במרר נפשך...

רש"י על ירמיהו ל"א:כ"א

תתחמקין. תסתרי ממני שאת בושה לשוב אלי מפני דרכך הנה חדשה נבראת

בארץ שהנקבה תחזור אחר הזכר לבקשו שישאנה לשון ואסובבה בעיר
אבקשה וגו' (שיר השירים ג'ב'); ומשום רבי יהודה הדרשן שמעתי נקבה
תסובב להיות גבר, אני נתתיך כבת הנוטלת עישור נכסים שבעה אומות
משבעים סוף שתטלי הכל כבן זכר שהוא יורש הכל:

ירמיהו ל"א:כ"ב – כ"ט

(כב) כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יֹאמְרוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה בְּאֶרֶץ
יְהוּדָה וּבְעָרָיו בְּשׁוּבֵי אֶת־שְׁבוּתָם יְבָרְכֶה יְהוָה נוֹה־צֶדֶק הַר הַקְּדוֹשׁ: (כג) וַיָּשׁבוּ
בָּהּ יְהוּדָה וְכָל־עָרָיו יַחְדָּו אֲכָרִים וְנִסְעוּ בַעֲדָר: (כד) כִּי הֲרִוִיתִי נֶפֶשׁ עֵיפָה
וְכָל־נֶפֶשׁ דָּאָבָה מִלְּאֲתִי: (כה) עַל־זֹאת הִקִּיצְתִּי וְאַרְאֶה וּשְׁנַתִּי עֲרָבָה לִי: {ס}
(כו) הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְזָרַעְתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה זָרַע
אָדָם וְזָרַע בְּהֵמָה: (כז) וְהָיָה כְּאִשֶּׁר שִׁקְדְתִּי עֲלֵיהֶם לְנִתּוֹשׁ וּלְנִתּוֹץ וּלְהָרֵס
וּלְהַאֲבִיד וּלְהַרְעֵךְ כֵּן אֲשַׁקֵּד עֲלֵיהֶם לְבָנוֹת וּלְנִטְעַ נְאֻם־יְהוָה: (כח) בְּיָמִים הֵּם
לֹא־יֹאמְרוּ עוֹד אָבוֹת אָכְלוּ בֶסֶר וּשְׁנֵי בָנִים תִּקְהִינָה: (כ"ט) כִּי אִם־אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ
יָמוֹת כָּל־הָאָדָם הָאֵכֵל הַבֶּסֶר תִּקְהִינָה שְׁנָיו: {ס}

רש"י על ירמיהו ל"א:כ"ה

על זאת הקיצותי. כך אמר ירמיה כל מה שהייתי ישן ונרדם בנבואת פורענות
בנבואה הזאת הקיצותי מתרדמת: ערבה. נעמה:

רד"ק על ירמ' ל"א:כ"ה

על זאת הקיצותי....הפסוק הזה הם דברי הנביא כי הנבואה תבא ברוב
לנביאים בחלום...הקיצותי ואראה וכבר ראיתי בחלום הנבואה זאת הנחמה
ומתוכה הקיצותי ושמחתי וכששבתני אחר כן שנתי ערבה לי מתוך השמחה
הפך ושנתי נהיתה עליו (דניאל ב,א)...

רש"י על ירמיהו ל"א:כ"ו

זרע אדם וזרע בהמה. הטובים והסכלים שבהם אני אזרעם כולם להיות זרע
שלי, זרע אדם וזרע בהמה תרגם יונתן אקימינון כבני אנשא ואצלחינון כבעיר'
שאין עונותיה נפקדין עליה:

רד"ק על ירמ' ל"א:כ"ו

הנה, זרע אדם וזרע בהמה. פירוש אשימם כזרע שמפרוטה אחת יצאו כמה פרוטות: **האדם והבהמה**. כמו ברוך פרי בטנך ופרי בהמתך ופרי אדמתך אחר שאמר וזרעתי ר"ל שהוא ישים בהם ברכתו וירבם ולא תהיה בהם משכלה...

ירמיהו א':ט"י

(ט) וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־יְדוֹ וַיַּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִנֵּה נֹתַנִּי דְבָרִי בְּפִיךָ: (י) רְאֵה הַפְּקֻדֹתֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל־הַגּוֹיִם וְעַל־הַמַּמְלָכוֹת לְנִתְּוֹשׁ וְלְנִתְּוֹץ וְלְהֶאֱבִיד וְלְהָרוֹס לְבָנוֹת וְלְנָטוּעַ: {פ}

רד"ק על ירמ' ל"א:כ"ח

לא יאמרו עוד אבות אכלו בוסר ושני בנים תקהינה. משל הוא לחוטא כמו שאמרו קדמוניהם אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם סבלנו (איכה ה':ז') ואמת הוא כי ממדת הבורא יתברך פוקד עון אבות על בנים וזה המדה היא כשאוחזין הבנים מעשה אבותיהם אז יתחברו עונות האבות עם עונות הבנים ויפקדו על הבנים עון האבות עם עונותיהם וזה אינו אלא בחטא עכו"ם וכיוצא בו חטא גדול והאל הבטיח את ישראל כי לעתיד יהיה לבבם שלם עם ה' ומלאה הארץ דעה את ה' וימעטו החוטאים ואף החוטאים בזמן ההוא לא יחטאו חטא גדול שאפילו להם עצמן יאריך העונש כמו שאמר והחוטא בן מאה שנה יקלל כל שכן שלא יענש הבן בחטא אביו אפילו יחטא כאביו לפיכך האוכל הבוסר תקהינה שניו ובוסר הוא הפרי שלא נגמר בשולו והאוכלו שניו קהות ובספר יחזקאל נאריך עוד בזה הענין בעזרת האל: